

Historia ya Falsafa

41 John Locke

Na Dkt. Arthur Holmes wa Chuo cha Wheaton

Sasa, tunapozungumzia kuhusu Mwangaza, tutauelezea Mwangaza kwa ujumla na, ipasavyo, kuelewa Locke kama mwakilishi wa Mwangaza na, kwa upande mwingi, mwanzo wa Mwangaza wa kifalsafa, wakati mwingine ulianzia 1691, ambayo ilikuwa tarehe ya kuchapishwa kwa insha yake kuhusu uelewa wa binadamu. Wakati mwingine hiyo inachukuliwa kuashiria mwanzo wa Mwangaza wa kifalsafa. Naam, neno Mwangaza, bila shaka, linarejelea mwanga wa sababu, ambao katika muktadha huo unamaanisha mwanga wa maarifa ya kisayansi, mwanga wa maarifa unaopatikana kwa njia hizo za kisayansi zenye lengo, iwe ni za kushawishi au za kutoa, angalau kwa aina ya usawa ambao sayansi ilidai na aina ya hitimisho ambalo sayansi ilidai wakati huo.

Unakumbuka mistari ya Tennyson, Mungu alisema, acha Newton awepo, na kila kitu kilikuwa nuru. Unasema, kwa nini umchague Newton ikiwa sio nuru ya sayansi? Sasa, Mwangaza wakati huo, pamoja na msisitizo wake juu ya mantiki, ulikuwa na shaka juu ya mila, una shaka juu ya mamlaka, na mara nyingi haukutoa nafasi kwa ufunuo. Kwa kadiri walivyokuwa Wakristo wakishiriki katika Mwangaza na, kwa hivyo, tukizungumzia ufunuo, ni nyongeza zaidi.

Kitu kingine zaidi ya kile tunachokijua kwa sababu pekee. Badala yake ni nyongeza kuliko mtazamo wa msingi unaotusaidia kuelewa mengine. Huu ulikuwa wakati uliopingana sana na mifumo ya kiitikadi, ndiyo maana wajenzi wa mifumo mikubwa, Descartes, Spinoza, na Leibniz, ni watu wa karne ya 17 badala ya karne ya 18 wa Enlightenment.

Kwa sababu wajenzi hao wa mifumo wanadai aina ya maarifa ya kimfumo ambayo hayangeweza kuanzishwa kwa njia za kisayansi pekee. Kumbuka matatizo ambayo unaonekana kuyapata hata, hapana, simaanishi wewe hata, lakini unaonekana kuyapata hata katika Descartes, ambapo uthibitisho wake haukuonekana kuwa wote kama ulivyopaswa kuwa. Ni enzi ya ukosoaji, kukosoa uwezekano wa maarifa kama hayo.

Na kwa hivyo haishangazi kwamba akili ya Mwangaza ilijigeukia yenyewe. Na wanafikra wa Mwangaza walianza kukosoa madai ya Mwangaza. Na maarifa ya kisayansi.

Ili tutakapomfikia David Hume, tutagundua kwamba yeye ni mkosoaji wa kifalsafa kweli. Ana shaka kuhusu aina hiyo ya maarifa ya Mwangaza, bila upendeleo, kwa uhakika. Unaona, ana shaka kuhusu uwezekano wa hilo.

Na huendeleza mahali pake maelezo ya jinsi imani inavyoibuka na kuonekana kuwa na haki. Ni tofauti na aina hiyo ya maarifa ya kiitikadi. David Hume hakuwa peke yake katika hilo.

Alizungumzia kuhusu watu kama Voltaire, au kundi huko Ufaransa linalojulikana kama Wanafalsafa, au kama neno la Kifaransa, ambalo bado linamaanisha Wanafalsafa, lakini nadhani ili kulitofautisha na wanafalsafa wengine, kwa kawaida huzungumzwa kwa Kiingereza kwa neno la Kifaransa. Wanafalsafa. Kundi la wanafalsafa wenye shaka kuhusu uwezekano wa maarifa.

Sasa, si enzi ya mwanga wa akili tu, bali pia ni enzi ya utawala wa akili. Hiyo ni kusema, utawala wa akili si tu katika mawazo yetu, bali pia katika maisha yetu. Jukumu la akili katika maisha yetu.

Na kwa hivyo wazo ni kwamba tunapotawaliwa na akili, tunawekwa huru kutokana na hali zingine za kisababishi. Tukitenda, yaani, kutokana na msukumo, msukumo wa kihisia, hatuko huru. Tunaendeshwa, kama Avis.

Umeendeshwa. Lakini umekosa hilo. Unajua tangazo la Avis, sivyo? Tumeendeshwa.

Je, Avis ameacha kutangaza hivyo? Samahani, itabidi nibadilike. Sawa, ukitenda kwa kulazimishwa kihisia, hutendi kwa uhuru; unasukumwa. Ni pale tu unapoweza kujitenga kwa kusimama nyuma na kufikiria unachofanya, kujitenga na kulazimishwa kihisia, ndipo utakapokuwa huru kweli.

Unaona? Kwa hivyo uhuru unawezekana chini ya utawala wa akili. Kama tunavyosema katika masuala ya kisiasa, inawezekana kwamba uhuru wa kisiasa unawezekana chini ya utawala wa sheria. Lakini si pale ambapo hakuna sheria.

Lazima tujitenge na mambo ya kulazimisha ili tuwe huru. Na kwa hivyo, unakuta nadharia za kimaadili zikiendelea zinazohusu kujua kilicho sahihi. Katika Enzi za Kati, wasiwasi ulikuwa mzuri.

Hiyo ni kusema, wazo bora ambalo tunajitahidi kulifikia katika kutafuta wema wa hali ya juu, Mungu. Lakini katika Mwangaza, msisitizo juu ya maadili ni zaidi juu ya kanuni na sheria zinazotuwezesha kujua ni jambo gani sahihi la kufanya katika hili na kila kisa kingine. Baada ya aina ile ile ya kutokuwa na usawa na uhakika katika maadili kama ilivyodaiwa katika sayansi.

Na kwa hivyo, ilikuwa enzi ambayo nadharia za haki za mtu binafsi ziliibuka. John Locke, akiwa na msisitizo wake juu ya haki za maisha, uhuru na mali. Na nadharia zingine za haki ambazo ndizo msingi wa urithi wa kisiasa wa Ufaransa.

Bila shaka, urithi wa kisiasa wa Marekani. Mfumo wetu wa kisiasa kimsingi ni matokeo ya Mwangaza. Ni hivyo tu.

Utawala wa sheria unaoongozwa na katiba unawakilisha utawala wa akili. Kwa hivyo, hii ndiyo sifa. Na katika mwitikio dhidi ya shaka hiyo kuhusu mwanga wa akili, sasa kukataliwa kwa utawala wa akili, ndio, ambao ulikua katika Uromantiki mwanzoni mwa karne ya 19.

Ambapo Ulimbweni hurejea kwenye uhuru wa hisia. Mbunifu mwenye fikra anayefikiria uhuru ulivyo. Kwa hivyo baadhi ya wachambuzi wameeleza kwamba kile unachopata kuanzia katika Renaissance, kwa msisitizo juu ya uhuru wa kisiasa, kile unachopata hatua kwa hatua ni ukamilifu ulioongezeka na ukamilifu wa wazo la uhuru wa mtu binafsi.

Unaona, haki za mtu binafsi katika Mwangaza, kujieleza kwa ubunifu na Waromantisti, hadi utakapopata uhuru kamili wa baadhi ya waumini wa dhati kama Sartre, ambaye anatimiza uhuru kikamilifu. Unaona? Kwa kweli, inaonekana kwangu kwamba kuna kitu kinachopitia maadili ya Marekani kinachoona uhuru kama thamani ya juu zaidi. Inaonekana kwangu kwamba hilo ni wazo la kipagani sana.

Kwa mtazamo wa Kiyahudi-Kikristo, ni haki, si uhuru, ambayo ndiyo maadili ya juu zaidi ya kijamii. Na uhuru ni sehemu ndogo tu ya hilo. Lakini msisitizo mara nyingi, na ni siasa nzuri, ni kuzungumzia uhuru badala ya haki.

Naam, enzi ya Enlightenment, basi, kwa njia hizo. Sasa, John Locke, ninapendekeza, inafaa sana katika roho hii ya Enlightenment. Wakati huo huo, kuna ushawishi mwingine, bila shaka, katika mawazo yake.

Yuko katika roho ya Mwangaza, sehemu kubwa ya enzi hiyo ya kisayansi, rafiki wa kibinafsi wa Isaac Newton, ambaye huchukua mfano wa Newton wa chembe za maada, na kuutumia katika nadharia yake ya mawazo, kama tutakavyoona, na katika falsafa yake ya kijamii. Ulimwengu wa kimwili una chembe zisizogawanyika za maada, atomi. Zikiunganishwa na kuhamishwa kulingana na sheria zisizobadilika, mawazo rahisi sawa.

Imeunganishwa kulingana na sheria zisizobadilika za uhusiano. Katika falsafa yake ya kijamii, ana atomi za kijamii, watu binafsi, waliunganishwa pamoja kulingana na sheria za mkataba wa kijamii. Ndiyo.

Ana mfumo uleule wa atomiki kama Newton alivyokuwa nao katika fizikia yake, aliokuwa nao katika saikolojia yake, epistemolojia yake, na falsafa yake ya kijamii. Vile vile. Hata hivyo, wakati huo huo, ana urithi wa Puritan.

Baba yake alikuwa mmoja wa waliotia saina Ukiri wa Imani wa Westminster, hati ya kawaida ya Kipresbiteri ya Kupinga Matengenezo, karne ya 17. Na kitu kama hicho kinaonekana, ili ukiangalia, kwa mfano, aya za ufunguzi za chaguo zetu za Locke, ni wangapi kati yenu mna kitabu hicho? Naam, msifanye kosa hilo wakati mwingine. Sawa, Diwani ya Kaufman .

Ukiangalia mwanzo wa hilo, hapa ndipo anapoanzia. Anaanza insha yake kuhusu uelewa wa binadamu na hili. Uchunguzi kuhusu uelewa huo ni wa kupendeza na wenye manufaa.

Kwa kuwa ni uelewa unaomweka mwanadamu juu ya viumbe wengine wenye hisia, viumbe wenye ufahamu, na kumpa faida na mamlaka yote aliyo nayo juu yao, hakika ni somo, hata kwa utukufu wake, linalostahili juhudi yetu kuchunguza. Sasa, ni nini kinachotofautisha wanadamu? Naam, unasema mantiki. Wagiriki walikuwa wakisema hivyo.

Ndiyo, ndivyo ilivyo kwa Mwangaza, ikiendelea hivyo. Lakini angalia anachosema kingine. Ni hiki kinachompa mamlaka juu ya maumbile mengine.

Kuna msisitizo ule wa Puritan Reformed kuhusu uumbaji. Tulioona katika Bacon na tena katika Hobbes. Mwishoni mwa aya hiyo, anarejelea nuru yote tunayoweza kuiruhusu akilini mwetu.

Mfano mwepesi na wa kuvutia wa usemi tena, mwanga wa mantiki. Na kwenye 165, juu ya ukurasa, anapozungumzia mbinu, anazungumzia kutafuta mipaka kati ya maoni na maarifa. Kati ya maoni na maarifa.

Sasa hiyo ni tofauti ya zamani ya Kiplato ambayo anaibadilisha na kuiingiza katika Mwangaza. Maarifa lazima yawe ya kweli, yawe ya uhakika, na yawe yamehakikishwa kisayansi na kimantiki. Maoni, hilo ni jambo tofauti.

Na ni kwa njia hii anasema tunapaswa kudhibiti idhini yetu na kudhibiti ushawishi wetu. Unaweza kudhibiti unachokubali , unaweza kudhibiti imani zako, unaona. Tuko huru kabisa kukubali au kukataa, kuamini au kutokuamini, kulingana na akili.

Unaona. Na kisha kwenye 165, katika safu ya pili, ana sehemu iliyoandikwa wazo gani, neno wazo katika nukuu, linawakilisha. Na unaona katikati ya aya hiyo, anasema kwamba inawakilisha chochote kile ambacho ni kitu cha kuelewa mtu anapofikiria.

Sawa, sasa unafikiria nini unapofikiria? Mawazo. Mawazo. Unaona, hii ni aina ya mwanzo wa Descartes.

Unacho nacho ni akili inayojua moja kwa moja mawazo yake. Sawa, hiyo ni sehemu ya kuanzia . Na kama ilivyokuwa kwa Descartes, ndivyo ilivyo kwa Locke.

Kwa kweli, tunachojua ni mawazo yetu tu. Swali ni, je, tunaweza kuhitimisha zaidi kuhusu vitu vya nje kama vile miili, kama akili zingine, kama Mungu? Na vitu hivi, nje ya akili zetu, lazima vionyeshwe, lazima vithibitishwe. Unataka uthibitisho kama wa kisayansi kwa hilo.

Unaona. Au kama huwezi kupata uthibitisho huo, basi yote uliyonayo si maarifa, bali maoni, imani. Na David Hume anapoanza kuwa na shaka, kwa hivyo anauliza maswali kuhusu maarifa ya miili, maarifa ya akili zingine, maarifa ya Mungu, na hata maarifa ya akili ya mtu mwenyewe.

Kwa hivyo, Hume anasema kwamba tunachojua ni mawazo yetu binafsi. Loo, anaamini tuna miili. Ana mwelekeo wa kumwamini Mungu.

Ni kwa kadiri anavyoweza kuichukulia. Sawa. Kwa hivyo, Locke, ndio, mwanzoni mwa harakati hii yote.

Kisha, moja uchunguzi mwingine wa awali kuhusu 166 katika safu ya kwanza. Anabishana kwamba hatuna maarifa ya ndani. Hatuna maarifa ya ndani, kama Plato alivyofikiria.

Kila kitu tulicho nacho huja kupitia hisia zetu. Kila kitu tunachojua huja kupitia hisia zetu. Kuunda mawazo ya hisia.

Kuongoza kwenye mawazo ya tafakari zetu wenyewe. Kuongoza kwenye mawazo magumu zaidi. Kwamba tunaungana pamoja ili kuunda mapendekezo na kukuza maarifa.

Lakini yote yanatokana na uzoefu wa hisia. Sasa, moja ya sababu zake za kusisitiza kwamba, badala ya maarifa ya asili, kwa kweli ni kwamba itakuwa ni kumtukana Mungu aliyetupa hisia zetu kudhani kwamba hatuwezi kuzitegemea kutuambia vitu viko wapi. Kwa hivyo, kama vile Descartes alivyomsihi Muumba aliyetupa akili ili tuweze kuamini akili, Locke anamsihi Mungu aliyetupa hisia zetu ili tuweze kuamini hisia zetu.

Kwa hivyo ikiwa dhana ya msingi katika ujasusi wa Locke ni uaminifu wa hisia, unaona, angalau ana uhalalishaji wa kitheolojia wa msingi kwa hilo. Naam, huo ni utangulizi tu. Unamwona Locke kama mwanzo wa Mwangaza, na anachofanya katika kurasa hizi kinampa Berkeley nafasi ya kufanya mabadiliko makubwa na Hume kuachana na jambo zima.

Sasa, acha nisimame hapo kwa maoni. Ndiyo. Ndiyo.

Unakumbuka Descartes alijaribu kuthibitisha kwamba alikuwa na akili. Nadhani nina mawazo. Kwa hivyo, nipo.

Jambo la kufikiri. Sasa, kusema nina akili ni kusema mimi ni kitu. Kuna kitu hapo kinachofikiri.

Kumbuka msemu wa Descartes ulikuwa ni cogitans wa rangi. Kitu cha kufikiri. Ambapo rangi ina maana ya kitu halisi.

Sio kimwili . Lakini kiumbe. Sasa, ni ile hali ya kiakili, wazo la kitu cha akili, cha kitu cha roho, kinachohojiwa.

Descartes alifikiri alithibitisha hilo. Locke anakubaliana na Descartes. Anadhani wewe, ukifikiri, lazima uwe mtu wa kufikiri.

Lakini Hume anasema, kwa nini? Kwa nini? Naam, ninachojua ni kwamba mimi ni kundi la mitazamo. Mawazo mengi yanayohusiana ambayo ninayajua. Kwa hivyo ninachojua kuhusu akili, ikiwa unataka kuwa mtetezi wa uzoefu, ni kwamba mimi ni kundi la mitazamo.

Sasa unasema, lakini kitu lazima kiwe na msururu huo wa mitazamo. Naam, utasisitiza na kusema ni nini. Utakiri tu kwamba hujui.

Anasema Hume, sijui. Njia mbadala, kama anavyoziona, ni ushupavu dhidi ya ushupavu. Mwenye shaka hakanushi kwamba kuna hivyo.

Anasema, Sijui na sijui jinsi ya kujua . Unaelewa? Kwa hivyo, hii inafaa kuzingatiwa katika Hume, pamoja na akili zingine, pamoja na miili, na Mungu. Kwa maneno mengine, Hume ana shaka kuhusu imani yoyote ya kimetafizikia, au maarifa yoyote ya kimetafizikia, niseme.

Na Locke anamtayarisha kwa ajili yake. Sawa, hebu tujaribu nadharia yake ya mawazo, sivyo? Jaribu nadharia yake ya mawazo. Jambo la kwanza analofanya... Sasa, acha nirudi huko juu .

Angalia tofauti kati ya mawazo na maarifa. Kwa nini hivyo? Naam, anasisitiza kwamba maarifa yanajumuisha kujumlisha au kutoa. Ya mawazo.

Kwa hivyo nikisema, kwa mfano, wanadamu wote ni wanadamu. Sawa. Ninachofanya ni kutoa hukumu, kuthibitisha pendekezo.

Na maarifa yote yanajumuisha maazimio na hukumu zenye umbo la kiima-kiarifu. Sasa, kiima na kiarifu ni mawazo tofauti. Kwa hivyo una wazo la kwanza na wazo la pili.

Wazo la wanadamu. Ndiyo, ni wazo la jumla . Sawa.

Wazo la kifo. Ni wazo la ubora fulani unaotegemewa ambao upo katika maisha. Ni wazo la ubora.

Lakini ni wazi, basi, tuna maarifa tu ikiwa tuna mawazo. Maarifa yanarejelea hukumu unazotoa kuhusu mawazo yako. Kwa hivyo lazima aanze na nadharia ya mawazo.

Tunapata wapi mawazo yetu? Swali la kwanza. Na jibu lake ni la aina mbili. Kwanza, hakuna mawazo ya asili.

Na pili, mawazo yote hutokana na hisia. Sasa, ana sehemu ndefu, na tuna sehemu kubwa katika mkusanyiko wa hadithi, ambapo anapinga mawazo ya ndani. Nadharia hiyo kuhusu mawazo ya ndani, unakumbuka kutoka kwa Plato.

Na katika aina nyingine ya hilo, katika Descartes, msisitizo wake juu ya mawazo yaliyo wazi na tofauti ambayo ni ya kueleweka, ya asili kwetu. Haijulikani wazi kabisa ni nani kati ya haya Locke anarejelea. Ni chukizo.

Nina mwelekeo wa kufikiri kwamba uwezekano mkubwa zaidi ni kwamba anarejelea Waplatoni wa Cambridge. Waplatoni wa Cambridge. Sasa, neno fupi hapo.

Kulikuwa na, katika Renaissance ya Italia, hasa katika karne ya 14, 15, 15, Renaissance ya Italia, ufufuo wa falsafa ya Plato. Uplatoni umefunikwa kwa kiasi kikubwa na ushawishi wa Aristotele kwa miaka kadhaa . Hasa katika Chuo cha Florentine huko Florence.

Unampata mtu anayeitwa Ficino, ambaye anatajwa katika mijadala yote , ushawishi mkuu unaotokana na Mwamko wa Italia kwenye Mwamko wa Kiingereza. Nchini Uingereza, una mtu kama John Cullet katika karne ya 15 ambaye alitumia Uplatoni katika dini na elimu, na wengine kama Thomas More na Spencer waliutumia katika siasa. Kwa hivyo unapata uamsho kamili wa Uplatoni katika Mwamko.

Sasa, Uplatoni wa Cambridge ulikuwa mrithi wa karne ya 17 wa uamsho huo wa Renaissance. Mtu mkuu ndani yake, mtu aliyeitwa Richard Cudworth, aliyekufa mwaka wa 1688, na kama unavyoona kutokana na hilo, kwa hivyo alikuwa kijana wa wakati mmoja na John Locke. Ilikuwa harakati hasa miongoni mwa Waanglikana waliopinga aina nyingine mbili za mbadala, ambazo hawakuzipenda sana.

Mojawapo ilikuwa mtazamo wa kikanika kuhusu asili, ikiwa ni pamoja na asili ya mwanadamu, katika Thomas Hobbes na, kwa upande mwingine, katika mtazamo wa Descartes kuhusu ulimwengu wa kimwili. Sayansi ya kikanika, kwa ujumla, walipinga. Na ungetarajia ule wa Mwanaplatoni ambaye alikuwa mtabiri, na huu

ulikuwa Uplatoni wenye nadharia ya emanations , kwa hivyo Neoplatonist zaidi katika baadhi ya mambo.

Ilikuwa metafizikia ya kiitikadi iliyokataa mtazamo kwamba maada ni halisi na ina nguvu halisi za kisababishi. Kwa hivyo, ilikataa mtazamo kwamba vichocheo vya kisababishi kwenye hisia vinaweza kutoa mawazo. Kwa hivyo ilirudi kwenye nadharia ya mawazo ya asili.

Kupingana na uyaikinifu na kisha kwa Hobbes. Pia wakiitikia dhidi ya Ukalvini wa Wapuritani , ambao walidhani unadharau asili ya mwanadamu na kusababisha tu migogoro ya kidini ya kidini. Badala yake, walichokuwa wakisema ni kwamba kwa sababu ya mawazo ya ndani, akili ina nguvu.

Unaona kanuni ya mantiki bado. Sababu ina nguvu ya kujua uwepo wa Mungu, kujua majukumu yetu ya kimaadili. Kiini cha Ukristo ni maisha ya kimaadili na kutafakari kuhusu Mungu badala ya kila aina ya mabishano kuhusu nadharia ya kitheolojia.

Na kwa ajili hiyo, waliona Uplatoni wa Cambridge unatosha vya kutosha. Maarifa ya asili, maarifa ya kimaadili ya asili. Dhana ya Plato ni upendo wa kutafakari wa mema, ambayo ni Mungu.

Sasa, ni kwa kujibu hilo napendekeza kwamba John Locke, akitoka katika historia yake ya Kipuritani, anapinga kuwepo kwa mawazo yoyote ya ndani. Hapana, wakati wetu umepita . Je, imepita? Hapana, haijapita.

Bado najaribu kuzoea. Hapana, tuna dakika kumi zaidi. Vizuri.

John Locke anapinga mawazo ya ndani. Sawa, sasa anapingaje? Naam, utapata safu nzima ya mistari tofauti ya mawazo iliyunganishwa katika nyenzo. Kimsingi, hoja yake ni hii.

Ikiwa maarifa ni ya asili, ikiwa mawazo ni ya asili, yangejulikana kwa wote. Lakini, kwa njia, hakuna mawazo ya jumla. Kwa hivyo, hitimisho ni kwamba mawazo si ya asili.

Sasa, haielezi kwa umbo hilo hasa. Huo ndio muundo wangu wa kimantiki wa hoja yake. Ikiwa mawazo yatakuwa ya asili, yatakuwa ya ulimwengu wote.

Hakuna makubaliano ya jumla kuhusu mawazo kama hayo. Kwa hivyo, si ya asili. Loo, na anaenda hatua moja zaidi.

Hata kama zingekuwa za ulimwengu wote, hilo halingethibitisha kwamba ni za asili. Ingekuwa jambo lisilofuata sheria kufikiria hili. Kwa sababu unaweza kuelezea ulimwengu wote kwa njia nyingine.

Kwa mfano, mambo ya kawaida ya majaribio. Anafanya nini kuhalalisha dai kwamba hakuna mawazo ya ulimwengu wote? Kwanza kabisa, mawazo ambayo yanapaswa kuwa ya asili, mawazo ya Mungu na mawazo ya maadili, hayajulikani kwa watoto na wapumbavu. Kwa watoto na wapumbavu.

Kwa maneno mengine, hizo hazina ukuaji wa kiakili wa kuweza kufikiria kuhusu mawazo hayo. Na, unajua, anafanya kazi na swali, inamaanisha nini kwa wazo kuwa la asili? Inamaanisha lazima liwe katika uelewa. Lakini linawezaje kuwa katika uelewa ikiwa halieleweki? Je, kitu kinaweza kuwa katika uelewa ambacho mtu haelewi? Kwa kitu kuwa katika uelewa ni kueleweka, sivyo? Na watoto wadogo, haswa, hawaelewi.

Hilo ni wazo moja. La pili ni kuonyesha utofauti wa kitamaduni. Unakumbuka enzi ya ugunduzi, karne ya 16? Utofauti wa kitamaduni unaonekana katika maadili, kuhusu mawazo ya Mungu.

Kwa hivyo tunawezaje kudai, ikiwa hakuna mawazo ya ulimwengu wote hapo, kwamba mawazo haya muhimu, kwa angalau Waplatoni wa Cambridge, ni ya asili? Sasa, wakati huo huo, baada ya kusema hivyo, kuna kifungu kwenye ukurasa wa 168 ambapo anaeleza wazo la Mungu, pamoja na uficho wake wote na utofauti, kwa njia ambazo historia yake ya Wapuritan ilimfundisha. Kwa hivyo anasema juu kabisa ya 168 kwamba kuna, hebu tuone, Wazo kama hilo linaweza kuhesabiwa kutoka kwa kila sehemu ya maarifa, wazo la Mungu, kwani alama zinazoonekana za hekima na nguvu za ajabu zinaonekana waziwazi katika kazi yote ya uumbaji, kwamba kiumbe mwenye akili ambaye atatafakari kwa uzito juu yake hawezi kukosa ugunduzi wa mungu. Huo ni muhtasari tu wa Warumi 1. Vitu visivyoonekana vyake tangu kuumbwa kwa ulimwengu vinaonekana wazi, vinaeleweka, lakini vitu vilivyoumbwa ni nguvu ya milele ya Mungu.

Kwa hivyo ni muhtasari tu wa Warumi 1, lakini hakuna mawazo ya ndani. John Calvin, unaweza kuwa unajua, katika Taasisi zake za Dini ya Kikristo, anasema kwamba katika watu wote kuna hisia fulani ya mungu, hisia fulani ya deitatis, isiyoeleweka, isiyoeleweka, na ni ile ambayo ni mbegu ya dini, dini ya shahawa. Kwa hivyo inaonekana kwangu kama hivi ndivyo John Locke anavyorejelea katika hatua hii, hisia hii ya mungu inayotokana tu na tafakari juu ya vitu vilivyoumbwa.

Basi, hakuna mawazo ya ndani, kwa hivyo ataelezeaje asili ya mawazo kwa kurejelea hisia? Anachofanya ni kutoa orodha nzima ya mapendekezo katika kuandika haya, nami nitayaandika, na unaweza kuyaangalia katika usomaji wako ifikapo wakati ujao. Kwanza kabisa ni dai kwamba fahamu, akili ya mwanadamu wakati wa kuzaliwa, ni kibao tupu, kama kipande tupu cha karatasi, tabula rasa, kama kipande tupu cha karatasi ambacho uzoefu huacha alama. Sasa, wazo la tabula rasa, unapata mapema kama baadhi ya Wastoiki, hakika katika Aristotle, hivyo kwamba ni sehemu ya utamaduni unaokua wa kiempiricism.

Pili, kitu ambacho tayari nimekitaja, wazo ni uwakilishi wa kiakili. Nadharia yake ni uwakilishi wa maarifa, mawazo yetu ni uwakilishi wa sifa na vitu vya nje. Kisha anatofautisha kati ya mawazo rahisi na magumu.

Wazo rahisi lingehusiana na sifa moja baada ya nyingine, na wazo changamano lingekuwa ni kuungana mawazo kadhaa rahisi. Kwa hivyo, unaponitazama, unaona shati la bluu; wazo la bluu ni wazo rahisi; bluu, kama shati, lingekuwa wazo changamano, na wakati unaponielewa mimi mwenyewe, inakuwa changamano zaidi kuliko hilo. Sawa, rahisi, changamano.

Mawazo rahisi ni, kama nilivyosema hapo awali, mawazo ya atomiki, vitengo visivyogawanyika. Tunapata mawazo kutoka kwa hisia za ndani na nje. Unajua kuhusu hisia tano za nje.

Ndani ni tafakari tu ya hali zetu za kiakili. Kwa hivyo naweza kutafakari mawazo yangu niliyo nayo, kutafakari juu ya uhalisia nilio nao kama taswira ya baadaye akilini mwangu. Ninaweza kutafakari juu ya matendo yangu ya kiakili, kama vile kufikiria, kutamani, kuamini, aina nyingine mbalimbali za shughuli ambazo Descartes huweka katika cogito yake.

Kwa hivyo, hisia za ndani na nje. Sifa ya mawazo rahisi ni kwamba lazima yawe wazi na tofauti. Je, hilo linasikika kuwa la kawaida? Linaeleweka na tofauti.

Lakini si za asili. Si za kueleweka. Ziko wazi na tofauti.

Na mawazo yanaweza kutoka kwa hisia moja tu, au kutoka kwa hisia mbalimbali, hivyo wazo la nafasi ni wazo tunalopata kutoka kwa hisia zetu mbalimbali. Na katika mawazo tuliyo nayo, tunapaswa kutofautisha mawazo ya sifa za msingi na mawazo ya sifa za sekondari. Na anafafanua hilo kwenye ukurasa wa 178 hadi 181.

Sifa za pili ni sifa zinazohusiana na viungo vyetu tofauti vya hisi. Harufu, ladha, rangi, sauti, umbile. Kwa hivyo, ni sifa ambazo ziko kwa sababu ya jinsi viungo vyetu vya hisi vinavyofanya kazi.

Zinazalishwa katika sisi, lakini hatuna uhalisia halisi. Kuna njia za kiakili za kuwakilisha vitu vya kimwili. Vitu vya kimwili ambavyo vina sifa kuu.

Sifa kuu ni sifa za maada katika sayansi ya Newton. Ukubwa, umbo, uzito, msongamano. Na miili ya nyenzo zenye ubora wa msingi ina uwezo wa kutoa ndani yetu hisia za ubora wa pili kwa ushawishi wa sababu-athari.

Sasa, hicho ndicho kifaa atakachofanyia kazi. Na kutokana na nadharia hiyo ya mawazo, mawazo yaliyoelezwa hivi, anafikiri maarifa na imani yote ya binadamu yanaweza kujengwa.